

суспільної ідеології протидії тероризму; дуалізм правової моралі суспільства.

➤ обмінюватися досвідом підготовки кваліфікованого персоналу в сфері авіаційної безпеки, запровадити програму підготовки фахівців з міжнародного повітряного права.

Література

1. Буткевич В. Г., Мицик В. В., Задорожний О. В. Міжнародне публічне право / В. Г. Буткевич, В. В. Мицик, О. В. Задорожний. – К.: Либідь, 2002. – 463 с.

2. Малеев Ю. Н. Международное воздушное право: Вопросы теории и практики / Ю. Н. Малеев. – М.: МО, 1986. – 195 с.

3. Рыжий В. И. Акты незаконного вмешательства в деятельность гражданской авиации – квазимеждународные правонарушения / В. И. Рыжий // Вестн. Киев. ун-та. Сер. Международ. отношения и Международ. право. – К., 1982. – Вып. 15. – С. 15-18.

4. Национальная и глобальная безопасность. Терроризм в мегаполисе: оценка угроз и защищенности / под. общ. ред. Дворкина В. З. – Москва, 2002. – 340 с.

УДК 347.471.01

Кочин В. В., к.ю.н.,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ

ПОНЯТТЯ ТА ВИДИ САМОРЕГУЛІВНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Правовий статус саморегулівних організацій (далі – СРО) нині не має загального правового регулювання. Слід погодитися, що залишаються невизначеними питання місця СРО у системі юридичних осіб, їх ознак, особливостей правоздатності, а також шляхів розвитку законодавства про СРО.

Слід погодитися, що проблематика СРО піднімається, коли мова ведеться про делегування державних повноважень у сфері господарської діяльності. Однак, цивільно-правовий статус при цьому окреслюється досить в загальних рисах, використовуючи конструкції «неприбуткове об'єднання» (що підкреслює лише їх мету) або ж «в організаційно-правовій формі, передбаченій законом» за умови, що відповідного закону немає.

Вперше СРО (self-regulatory organizations) з'явилися у США з прийняттям Закону про фондові біржі (1934 р.). Нині у якості СРО у США визнаються: національні фондові біржі, зареєстровані асоціації ринку цінних паперів, зареєстровані клірингові центри та Правління по регулюванню ринку муніципальних цінних паперів. Однак, слід відмітити,

що термін СРО до інших правових систем було запозичений і організацію слід розуміти як таку, що спрямовує свою діяльність на інших учасників ринку, а не саморегулюється сама.

Схиляємося до позиції, що саморегулівна організація є непідприємницьким товариством, що має делеговані владні повноваження у визначеній сфері професійної чи підприємницької діяльності. Необхідно детально охарактеризувати мету такої юридичної особи – регулювання економічної діяльності (фактично – відповідного ринку), учасниками якого є члени СРО. Таким чином, діяльність СРО формується внаслідок об'єднання інтересів їх учасників, які добровільно вступили до цієї організації, визнають її повноваження та правила (норми).

Держава як регулятор економічних відносин не може створювати СРО, оскільки нівелюється принцип самостійності, ініціативності саморегулювання, а також існує можливість здійснення впливу на таку юридичну особу. Необхідно також звернути увагу, що творчі спілки, торгово-промислові палати, біржі та інші юридичні особи фактично є СРО та не потребують окремого визнання їх статусу як регулятора.

Названі юридичні особи є організаціями професійних учасників ринку — «вільних професій», тобто сукупністю видів діяльності, які забезпечують специфічні потреби суспільства у сфері гуманітарних та соціально-економічних відносин шляхом надання кваліфікованих та суспільно-важливих послуг, а тому несуть особливу персональну відповідальність. Тому до саморегулівних організацій доцільно віднести як перспективний напрям розвитку непідприємницьких товариств організації адвокатського самоврядування, кваліфікаційну комісію нотаріату. Вважаємо, що реформування адвокатури та нотаріату в Україні слід здійснювати з використанням засад створення та діяльності непідприємницьких товариств та принципів саморегулювання.

Як зауважувалося вище, СРО є юридичною особою приватного права, оскільки створюється відповідно до волі її учасників (засновників) на підставі установчих документів. Держава як регулятор економічних відносин не може створювати СРО, оскільки нівелюється принцип самостійності, ініціативності саморегулювання, а також існує можливість здійснення впливу на таку юридичну особу.

Окрему увагу слід звернути на особливий статус СРО. Так, СРО як юридична особа приватного права має загальну (універсальну) цивільну правосуб'єктність, тобто є повноцінним учасником цивільних відносин. Проте, незважаючи на універсальність категорії «особа», для участі в окремих приватних відносинах виникає необхідність набуття юридичною особою відповідного статусу — статусу СРО.

Необхідно також звернути увагу, що творчі спілки, торгово-промислові палати, біржі та інші юридичні особи фактично є СРО та не потребують окремого визнання їх статусу як регулятора. Так, відповідно до ч. 1 ст. 21 Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок» фондова біржа утворюється та діє в організаційно-правовій формі акціонерного товариства або товариства з обмеженою відповідальністю, та провадить свою діяльність відповідно до ЦК України, законів, що регулюють питання утворення, діяльності та припинення юридичних осіб, з особливостями, визначеними цим Законом.

Підводячи підсумок необхідно зауважити, що під саморегульованою організацією слід розуміти юридичну особу приватного права, яка створена як суспільно корисне непідприємницьке товариство та у відповідному законом порядку набула статусу саморегульованої організації (поіменована саморегульована організація). Окремі види непідприємницьких товариств не потребують набуття статусу саморегульованих організацій, оскільки передбачені законом умови їх створення та діяльності визначають їх як регуляторів ринку (не поіменовані саморегульовані організації – біржі, торгово-промислові палати тощо).

УДК 347.440. 51 (043.2)

Кравченко М. В., здобувач,
Запорізький національний університет, м. Запоріжжя

МЕЖІ ЗДІЙСНЕННЯ ПРАВ АДВОКАТОМ ПРИ НАДАННІ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ

Проблема полягає у тому, що попри розширення прав адвокатів вони обмежені у детективній діяльності та отриманню доказів правомірності вимог своїх клієнтів. Відповідно вони вимушені ризикувати у тому числі перевищувати межі здійснення їх прав. З одного боку ситуація вимушена, а з другого — потребує уточнення доктринальних засад їх діяльності у тому напрямку.

Дослідження меж здійснення суб'єктивних цивільних прав останнім часом стали досить популярними серед дослідників спочатку у цивільному, а потім і у господарському праві. Вважається, що «...межі здійснення суб'єктивних цивільних прав» – передбачені актами цивільного законодавства чи правочином способи, якими управнена особа може набути ті можливості, що містяться в юридичному закріпленні цих прав, а «обмеження здійснення суб'єктивних цивільних прав» є поведінкою як іншої особи, так і дії відповідних органів, що наділені владними